

Laudatio Kim Putters

6 april 2024

Comeniusdag

Het is mij een eer en een groot genoegen vandaag de laudatio uit te mogen spreken voor Prof. Dr. Kim Putters, aan wie de jury dit jaar de Comeniusprijs heeft toegekend.

De Comeniusprijs werd in 2011 ingesteld door het Comenius Museum om aandacht te schenken aan het gedachtegoed van Jan Amos Comenius en de wijze waarop dat gedachtegoed in onze tijd resoneert. Dit jaar staat deze dag in het teken van het feit dat Comenius 401 jaar geleden zijn beroemde boek *Het labyrint van de wereld en het paradijs van het hart* schreef, waarin hij op satirische wijze de verwarring, vervreemding en bedrog in de wereld beschrijft. Daarmee is het boek helaas ook actueel, want de tijd waarin wij het gevoel hadden dat grote spanningen in de wereld achter ons lagen, lijkt op dit moment voorbij. Maar Comenius roept in *Het labyrint* óók op om de weg naar het hart te kiezen. En als er iemand is die dat idee nu niet alleen voorleeft, maar in zijn werk ook tot uitdrukking brengt, dan is het wel Kim Putters.

Wij kennen in grote lijnen zijn CV. Geboren, getogen en tot op de dag van vandaag wonend in Hardinxveld-Giessendam, waar hij eerst de mavo volgde, maar al sneller dan zijn onderwijzers en leraren in de gaten had dat daarmee zijn kruit niet verschoten was. Dat leidde tot een studie Bestuurskunde en daarna een promotie over het onderwerp 'Management van zorginstellingen'. Intussen was hij ook politiek geïnteresseerd geraakt, en werd hij eerst gemeenteraadslid en snel daarna, op 29-jarige leeftijd, lid van de Senaat – niet bepaald een orgaan voor jeugdige politici. Vervolgens werd hij hoogleraar Beleid en sturing van de zorg in de veranderende verzorgingsstaat, een functie die voor hem op maat gesneden was. Dat hij vanuit die posities in aanmerking kwam voor het voorzitterschap van het SCP, het Sociaal en Cultureel Planbureau, bleek een voortreffelijke keuze. Naadloos bleek hij te passen in het uitzonderlijke frame dat zijn voorgangers door hun indrukwekkende werk hadden gebouwd – ik noem de namen van zijn twee voorgangers Adriaan van der Staay en Paul Schnabel, de laatste hier niet onbekend, want in 2013 begiftigd met de Comeniusprijs.

Na het succesvolle SCP volgde het voorzitterschap van de SER, dat hij combineert met het professoraat Brede Welvaart aan Tilburg University. En afgelopen weken deed hij ook nog iets anders, maar toen had de jury al lang besloten hem de Comeniusprijs toe te kennen.

Wat zijn nu de eigenschappen die Kim Putters in aanmerking doen komen voor de Comeniusprijs? Wat zijn de eigenschappen die zo goed passen bij de weg naar het hart, de weg die Comenius vierhonderd jaar geleden heeft uitgestippeld en toegejuicht? Ik noem er drie.

Ten eerste: Kim is niet alleen de polderjongen uit Hardinxveld-Giessendam, maar hij brengt dat ook dagelijks in de praktijk. Hij verbindt mensen, luistert naar iedereen en weet met de resultaten daarvan bij vrijwel iedereen gezag op te bouwen. In deze gepolariseerde maatschappij is dat uiterst welkom.

In de tweede plaats citeer ik uit de woorden die toenmalig minister Carola Schouten bij Putters' afscheid van het SCP sprak. Zij herinnerde aan diens rol tijdens de coronacrisis.

“We kwamen in die tijd als kabinet geregeld bij elkaar op het Catshuis. Ook Kim schoof een paar keer aan. En wat mij daarbij opviel was dat hij stevast de effecten van de crisis in een breder perspectief plaatste. En ons een spiegel voorhield: wat betekent de crisis bijvoorbeeld voor specifieke groepen in de samenleving? Wat betekenen abstracte beleidsmaatregelen nou eigenlijk voor mensen van vlees en bloed? Juist met dát perspectief – het burgerperspectief – gaf hij een waardevolle nieuwe dimensie aan onze overleggen.”

En een tweede citaat van minister Schouten, nu over de kabinetsformatie van 2017.

“Die duurde lang en kende verschillende rondes van inhoudelijke gesprekken. Kim gaf in die periode een aantal presentaties over de verschillende groepen die Nederland kent. Die presentaties bouwden op het belangrijke rapport *Vershil in Nederland*, dat toen al enkele jaren eerder was verschenen. Dat heeft op mij en ook de andere onderhandelaars indruk gemaakt. Kim schetste heel duidelijk niet alleen sociaal-economische verschillen in inkomen en vermogen, maar ook de mate waarin mensen kunnen meekomen. De mate waarin ze gezien worden of juist dreigen af te haken in een samenleving die steeds complexer is geworden. Die steeds meer eisen stelt aan wat de WRR ‘doenvermogen’ van mensen noemt. Kim drukte ons toen op het hart: besef dat er een groep is die naar beneden dreigt te tuimelen.

Hij heeft dat verhaal in wel 3 verschillende sessies verteld, omdat de samenstelling van de onderhandelingen steeds veranderde. Maar was elke keer weer ijzersterk.”

Ten slotte.

Kim Putters wijst er steeds, en op indringende wijze, op dat we in de overgang naar een ander type samenleving zitten, met belangrijke gevolgen voor de wijze waarop wij leven. Wij moeten anders leren kijken, niet meer met een smalle blik op welvaart en groei, maar naar een integrale blik op welbevinden. Dat vraagt om een nieuw sociaal contract waarbij er vooral vanuit mensen zelf moet worden gedacht en gehandeld. Kim Putters draagt daarvoor bouwstenen aan die ertoe moeten leiden dat mensen zich verbonden voelen, zinvol mee kunnen blijven doen en erbij blijven horen. Kortom: zijn hele optreden past naadloos bij wat Comenius heeft bedoeld met de weg kiezen naar het hart.

Alle reden dus, om jou, Kim, namens de jury, van harte te feliciteren met de Comeniusprijs.

Naarden, 6 april 2024